

Зоря Юлія Миколаївна
кандидат педагогічних наук,
кафедра дошкільної освіти та професійного розвитку педагогів
КНЗ «Черкаський обласний інститут післядипломної освіти педагогічних працівників
Черкаської обласної ради», м. Черкаси, Україна

РОЛЬ ТЕЛЕКОМУНІКАЦІЙНИХ ПРОЕКТІВ У ПАТРІОТИЧНОМУ ВИХОВАННІ СТАРШОКЛАСНИКІВ

У статті описано виховний потенціал телекомунікаційних проектів як ефективного засобу виховання патріотизму учнів старших класів; висвітлено практичний досвід роботи педагогічних працівників різного фаху щодо використання ІКТ як під час викладання шкільних дисциплін, так і у виховному процесі; представлено інформаційні ресурси мережі Інтернет, які можна використати під час розробки та реалізації моделі патріотично спрямованого інформаційного виховного простору.

Ключові слова: інтернет-проекти, телекомунікаційні проекти, патріотичне виховання, телекомунікаційні технології.

Вступ. Розвиток інформаційно-комунікаційних технологій сьогодні впливає на зміни, що відбуваються у всіх сферах життя суспільства, на освіту зокрема. Широке усвідомлення ролі ІКТ у суспільстві, освіті та вихованні молодого покоління має бути у фокусі освітньої політики сьогодення. Сучасні засоби інформування, зокрема ЗМІ, глобальна мережа Інтернет є тим середовищем, яке безпосередньо впливає на самовизначення старшокласників, їх поведінку, формування та висловлення громадянської позиції з точки зору патріотів власної держави та народу. Патріотична складова інформаційних джерел на сьогодні особливо актуальна, вона перетинається з усвідомленням молодшої людини себе як громадянина, члена суспільства, бачення свого місця у державі в цілому.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання важливості та доцільності використання інформаційно-комунікаційних технологій у проектуванні виховної системи та оновлення на цій основі методів і форм виховного процесу в останні роки активно обговорюється у наукових публікаціях. Переважна більшість вчених (Н. А. Вайнілович, В. В. Гладких, М. Л. Смольсон, Т. В. Захарчук та інші) наголошує на тому, що запровадження ІКТ у виховний процес не повинно бути самоціллю. Воно має бути педагогічно виправданим, розглядатись передусім з точки зору педагогічних переваг, які може забезпечити їх використання порівняно з традиційними методиками виховання.

Такі дослідники як О. П. Кивлюк, Г. П. Лаврентьєва, Н. М. Лавриченко, І. О. Ревак та інші застерігають від необґрунтовано безмежного використання в освітньому процесі інформаційних ресурсів Інтернет. Так, Н. М. Лавриченко наголошує на тому, що виховні впливи глобальної мережі можуть виявитись абсолютно протилежними тому, що педагоги прагнуть виховати у своїх школярів.

Значна частина сучасних наукових досліджень (В. В. Осадчий, Є. Д. Патаракін, А. Ю. Пилипчук, Н. Т. Тверезовська та інші) присвячена різним аспектам створення і підтримки мережевих співтовариств, яка розуміється науковцями як група людей, що підтримують спілкування і проводять спільну діяльність з допомогою комп'ютерних мережевих

засобів.

У наукових доробках М. Ю. Бухаркиної, Н. П. Деметієвської, А. В. Могилева, М. В. Мойсеевої, Н. В. Морзе, А. Є. Петрова, Є. С. Полат та інших знаходимо висвітлення теорії і методики використання телекомунікаційних проектів у навчальній і позаурочній діяльності дітей різних вікових категорій.

Метою статті є розкриття виховного потенціалу телекомунікаційних проектів у патріотичному вихованні старшокласників та представлення інформаційних ресурсів мережі Інтернет, які можна використати під час розробки та реалізації моделі патріотично спрямованого інформаційного виховного простору.

Виклад основного матеріалу. Використання ІКТ старшокласниками під час навчання, спілкування та у повсякденному житті є сьогодні сталим фактом. Безліч можливостей для спілкування та навчання молоді засобами ІКТ, звернення до глобальної мережі, участь у різноманітних віртуальних спільнотах, дистанційні форми навчання та ін. відкривають сьогодні кордони та межі можливостей сучасної людини. Вплив інформаційно-комунікаційних технологій на ставлення молоді до суспільного життя, формування їх ставлення до відомостей, що містяться у різноманітних джерелах користування; формування ціннісних орієнтацій у інформаційному просторі є сьогодні беззаперечним.

Використання інформаційно-комунікаційних технологій в освіті повинно забезпечити підвищення, передусім, ефективності навчання і виховання, а також підвищення ефективності управління системою освіти.

Наголосимо, що зазначені вище вимоги у повній мірі стосуються не лише навчальної, а й виховної діяльності сучасного закладу освіти. У цьому аспекті доцільно розглянути потенціал телекомунікаційних проектів у патріотичному вихованні старшокласників.

Слідом за Є. С. Полат, під телекомунікаційним проектом розуміємо спільну пізнавальну, дослідницьку, творчу або ігрову діяльність учнів-партнерів, що організується на основі використання ІКТ, має спільну проблему, мету, узгоджені методи, способи діяльності, спрямовані на досягнення спільного результату діяльності. Вчений розрізняє Інтернет-проекти за комплексністю, тривалістю та кількістю

учасників (останні поділяються на індивідуальні та групові), а також класифікує телекомунікаційні проекти з точки зору домінантної діяльності учнів таким чином:

- практико-орієнтований проект (спрямований на соціальні інтереси. Результати спільної діяльності у рамках цього виду проекту заздалегідь визначені і можуть бути використані у житті класу, школи, мікрорайону, міста, держави);
- дослідницький проект (за структурою нагадує наукове дослідження. Він передбачає обґрунтування актуальності обраної теми, визначення завдань дослідження, обов'язкове висунення гіпотези з подальшою її перевіркою, обговорення отриманих результатів);
- інформаційний проект (спрямований на збір інформації про певні об'єкти, явища або особистості з метою її аналізу, узагальнення та презентації для широкої аудиторії);
- творчий проект (передбачає максимально довільний і нетрадиційний підхід до оформлення результатів спільної діяльності учасників. Це можуть бути альманахи, театралізації, спортивні ігри, виробі образотворчого чи декоративно-прикладного мистецтва, відеофільми тощо);
- рольовий проект (реалізація цього виду проекту передбачає, що учасники беруть на себе ролі літературних чи історичних персонажів, вигаданих героїв та досліджують таким чином розвиток ситуацій, подій, явищ з точки зору різних часів та епох. Результат проекту часто залишається відкритим до його завершення) [1].

Орієнтовна структура проекту, який розміщується у мережі Інтернет, містить такі компоненти: назва проекту, стислий опис проекту; E-mail, телефон, факс та поштова адреса координатора проекту (чи контактної особи); поетапний опис змісту діяльності учасників проекту; вікова категорія учасників; дата початку проекту; дата закінчення етапів проекту; очікувані результати та продукти діяльності; орієнтовна кількість учасників проекту, необхідна для успішної реалізації проекту; мови, якими будуть користуватися учасники проекту; опис перших кроків реалізації проекту; перелік соціальних сервісів, які доцільно використовувати у ході проекту [6].

Результати телекомунікаційних проектів оформляються у вигляді відеофільмів, альбомів, боржурналів “подорожей”, комп'ютерних газет, альманахів, Web-сторінок тощо [2].

Зазначені вище прогресивні наукові ідеї з проблеми використання інформаційно-комунікаційних технологій у виховному процесі стали надбанням сучасної педагогічної практики і, навпаки, творчі здобутки сучасних педагогів-практиків є тим емпіричним матеріалом, що сприяє поступальному рухові наукової думки.

На сторінках педагогічної преси представлений різноманітний досвід роботи педагогічних працівників різного фаху щодо використання ІКТ як під час викладання шкільних дисциплін, так і у виховному процесі.

Опрацьовуючи практичний матеріал, розміщений у педагогічній пресі та в мережі Інтернет та організовуючи на курсах підвищення кваліфікації у Черкаському обласному інституті післядипломної освіти

педагогічних працівників черкаської обласної ради різні форми методичної роботи, а саме: лекції-бесіди з використанням мультимедійних засобів, практичні заняття, дискусії, презентації, тренінги, години комп'ютерного тестування, а також участь педагогів у роботі тимчасових творчих колективів, виконанні індивідуальних дослідницьких завдань, ми намагались знайти ідеї і поради, важливі для дослідження проблеми використання телекомунікаційних технологій у патріотичному вихованні старшокласників у позакласній діяльності.

Вивчення потенційних можливостей використання телекомунікаційних технологій у вихованні старшокласників вимагало пошуку в Інтернеті мережних співтовариств, які можна було б використовувати для досягнення виховної мети в рамках патріотично спрямованого інформаційного виховного простору.

Виявлено, що у 2005-2006 роках в Україні відкрилась низка локальних мережних співтовариств: “Дерево друзей”, AtlasKit, Tuse, а 2007 рік став піковим – розпочали діяльність соціальні молодіжні мережі Стрелка, Friends.ua, Connect, НаВстрече та Фолк. Серед українських соціальних мереж можна також виділити ClubMania (<http://clubmania.ua>), яка за два місяці її існування залучила понад 2 тисячі користувачів, сайти “Ідеальна країна” (<http://kraina.org.ua>), Pioneers of Change (<http://pioneersofchange.net>) [5].

Наш пошук був також спрямований на виявлення досвіду реалізації Інтернет-проектів патріотичного спрямування. У цьому напрямі ми отримали більш змістовні результати.

Активному залученню учнів до участі у телекомунікаційних проектах сприяє IEARN (International Education and Resource Network) – Міжнародна освітня та ресурсна мережа. В Україні програма координується Ресурсно-методичним центром “АЙОРН”, який, починаючи з 1998 року, об'єднав у Національну мережу понад сто навчальних закладів України, що працюють як у всеукраїнських, так і в міжнародних телекомунікаційних проектах.

Найпопулярнішими серед учнів-учасників мережі IEARN-Україна стали *міжнародні проекти* “Закопи життя”, “Кола навчання”, “Чи маємо ми запасну планету?”, “Ми – ровесники”, “Посмотри, как хорош мир, в котором ты живеш”, “Школа моєї мрії”, “Зарубіжний куточок в моєму місті”, “Мій герой”, “Поміримося, друзі”, “Global Teenager Project” та *національні проекти* “Дніпра жива вода”, “Матрьошка”, “Мій край – легенда”, “Подарунок для мами”, “Історія однієї фотографії”, “Шкільна соціальна реклама”, “Світло нашої надії” (створення веб-сайту про обдарованих учнів з обмеженими фізичними можливостями) та інші [7].

Змістовною стала робота школярів України в Інтернет-проектах “Особливості національної мови”, “Ми – ровесники”, “По кому б'є дзвін, або чи наша хата – скраю?”, “Життя довжиною в три слова”, “Двір мого дитинства”.

Слід також зазначити, що на сьогодні існують ще декілька національних, регіональних та міжнародних програм, зокрема EuroSchoolNet, Orilla Orilla, GLOBE, які запроваджують використання інформаційно-комунікаційних технологій для створення різноманітних телекомунікаційних проектів, у яких беруть участь учні навчальних закладів України.

Крім цього, підлітки і старшокласники України, які у достатній мірі володіють іноземними мовами брали участь у міжнародних проєктах “Local History” (Австралія), “Learning Circles” (Англія) “Міжнародний день учителя” (Литва) та постійно діючого проєкту Global Art. Однак, кількість залучених до участі в проєктах учнів також невелика.

Важливим для нашого дослідження є ідея міжнародного телекомунікаційного проєкту, розміщеного на сайті “Родовід” – веб-проєкт “Багатомовне генеалогічне дерево”, у рамках якого кожен користувач сайту може вільно створити своє власне родове дерево. Цей проєкт, розроблений на основі використання технології ВЕБ 2.0 wiki-wiki, створений для того, щоб кожен міг створити віртуальну книгу свого роду. Родовід – це єдине дерево, що подається в горизонтальному вигляді і яке можна вести одночасно кількома мовами [3].

У ході дослідження виявлений також позитивний досвід здійснення регіональних веб-проєктів, ідеї якого можна використати під час розробки та реалізації моделі патріотично спрямованого інформаційного виховного простору.

Так, у Черкаській області у рамках першої всеукраїнської акції “7 чудес України” був проведений обласний Інтернет-конкурс “7 чудес Черкащини”, метою якого була популяризація духовної та історичної спадщини Черкащини, активізація туристичного та краєзнавчого руху; виявлення неперевершених природних, історичних та культурних пам’яток, а також підвищення їхнього значення для сучасних українців та прийдешніх поколінь. До участі в конкурсі були запрошені організації й окремі громадяни – всі, хто небайдужий до природи та історичної спадщини Черкаського краю. Учасники конкурсу презентували на сторінках сайту мальовничу природу, наснажену величним духом історії, та цікаві пам’ятки минулого і сьогодення, які можуть і повинні викликати захоплення і гордість за багату і чудову черкаську землю.

Наш пошук був також спрямований на виявлення інформаційних ресурсів мережі Інтернет, які можна було б використати під час розробки та реалізації моделі патріотично спрямованого інформаційного виховного простору.

Досліджено, що з лютого 2007 року за сприяння Міжнародного фонду “Відродження” в українському сегменті всесвітньої мережі був створений комплекс Інтернет-ресурсів “Відлуння віків” як результат творчих зусиль групи розробників, небайдужих до долі української історико-культурної спадщини. За задумом авторів, “Відлуння віків” є багатофункціональним проєктом створення інформаційних ресурсів для використання у вихованні національно

свідомих громадян України. По-перше, він відіграє роль віртуального представництва найбільших вітчизняних пам’яток охоронних структур: Українського товариства охорони пам’яток історії та культури (УТОПІК) і Центру пам’ятокзнавства Національної академії наук України. По-друге, розробники за допомогою пам’яток охоронців, музейників, істориків, археологів та гуманітаріїв наповнили веб-сторінки найрізноманітнішою культурологічною інформацією, яка висвітлює проблеми, пов’язані зі збереженням української старовини. Такі Інтернет-ресурси, як “1000 років української культури” (1000years.uazone.net), “Архітектурні та природні пам’ятки України” (ukraine.kingdom.kiev.ua), “Врятуймо українські дерев’яні церкви!” (kytu.org.ua), “Енциклопедія пам’яток України” (encyclosights.com), “Замки та храми України” (www.castles.com.ua), Інтернет-телеканал “Музеї України” (uamuseum.r-media.com.ua), “Мандремо Україною” (www.ukrmandry.com.ua), “Історичні ландшафти України” (www.hislan.com.ua), “Міста України” (mista.org.ua), “Музейний простір України”, (prostir.museum), “Наш край” (www.nashkrai.kiev.ua), “Пам’ятки України: історія та культура” (www.heritage.com.ua), “Український історичний портал” (history.com.ua), безумовно, можуть стати у нагоді всім учасникам патріотично спрямованого виховного процесу [4].

Підсумовуючи вищесказане, приходимо до **висновку** про те, що побудова школи нового типу, заснованої на принципах гуманізму, демократизму, пріоритету загальнолюдських духовних цінностей висуває підвищені вимоги як до особистості учителя, так і самих вихованців. Реалізація цих заходів передбачає здатність молоді людини орієнтуватися в інформаційному просторі, отримувати інформацію та оперувати нею відповідно до власних потреб і вимог сучасного високотехнологічного суспільства. Різноманітність ситуацій спілкування, які створюються у віртуальному інформаційному середовищі, надає можливість кожному користувачеві максимально реалізувати свої особистісні якості. Використання виховного потенціалу телекомунікаційних проєктів дозволяє створити нову модель інформатизації виховної системи, в центрі якої – учень, в основі виховної діяльності – співробітництво і співтворчість, а сутність технології полягає в активізації ролі учнів у виховному процесі, розвитку здібностей до самовдосконалення у контексті патріотичного виховання. Перспективами подальших розвідок у даному напрямі є опис засобів програмного призначення та платформ, які можна використати при проведенні заходів з патріотичного виховання дітей та учнівської молоді.

Список використаної літератури

1. Новые педагогические и информационные технологии в системе образования: учеб.пособие для студ. пед.вузов и системы повыш. квалиф. пед. кадров / Е.С.Полат, М.Ю.Бухаркина, М.В.Моисеева, А.Е.Петров; под ред.Е.С.Полат. – М.: Издательский центр “Академия”, 2000. – 272 с.
2. Освітні технології: навч.-метод. посіб. / О.М.Пехота, А.З.Кіктенко, О.М.Любарська та ін.; за заг.ред.О.М.Пехоти. – К.: А.С.К., 2001. – 255 с.
3. Основи нових інформаційних технологій навчання: Посібник для вчителів / авт.кол.; за ред.Ю.І.Машбиця / Інститут психології імені Г.С.Костюка АПН України. – К.: ІЗМН, 1997. – 264 с.
4. Педагогика: педагогические теории, системы, технологии: учеб. для студ. высш. и сред. пед. учеб. завед. /С.А.Смирнов, И.Б.Котова, Е.Н.Шиянов и др. / под ред.С.А.Смирнова. – 4-е изд., испр. – М.: Издательский центр “Академия”, 2000. – 512 с.
5. Патаракин Е.Д. Социальные сервисы Веб 2.0 в помощь учителю / Е.Д.Патаракин. – 2-е изд., испр. – М.: Интуит.ру,

2007. – 64 с.

6. Пилипчук А. Ю. Система освіти як об'єкт інформатизації : види діяльності в системі освіти [Електронний ресурс] / А.Ю.Пилипчук // Інформаційні технології і засоби навчання. – 2009. – № 1. – Режим доступу: <http://www.nbuiv.gov.ua/e-journals/ITZN/em9/emg.html>
7. Селевко Г.К. Современные образовательные технологии: учеб.пособие. – М.: Нар. образование, 1998. – 256 с.

Стаття надійшла до редакції 21.04.2016 р.

Зоря Юлія

кандидат педагогічних наук,

кафедра дошкільного образования и профессионального развития педагогов КУЗ «Черкасский областной институт последипломного образования педагогических работников Черкасского областного совета»,
Черкассы, Украина

РОЛЬ ТЕЛЕКОММУНИКАЦИОННЫХ ПРОЕКТОВ В ПАТРИОТИЧЕСКОМ ВОСПИТАНИИ СТАРШЕКЛАССНИКОВ

В статье рассматривается воспитательный потенциал телекоммуникационных проектов как эффективного средства воспитания патриотизма учащихся старших классов; освещен практический опыт работы педагогических работников различных специальностей по использованию ИКТ как во время преподавания школьных дисциплин, так и в воспитательном процессе; представлены информационные ресурсы сети Интернет, которые можно использовать при разработке и реализации модели патриотически-направленного информационного воспитательного пространства.

Ключевые слова: интернет-проекты, телекоммуникационные проекты, патриотическое воспитание, телекоммуникационные технологии.

Zorya Yulia

Candidate of Pedagogical Sciences,

Department of Early Childhood Education and Professional Development of Teachers MEE «Cherkassy Regional Institute of Postgraduate Education of Pedagogical Employees of Cherkassy Regional Council»,
Cherkassy, Ukraine

THE ROLE OF TELECOMMUNICATION PROJECTS IN PATRIOTIC EDUCATION OF SENIOR PUPILS

The author of the article summarized the views of scientists on the concept of “telecommunications project”, as well as the classification of telecommunication projects from the point of view of the dominant activity of students served and the approximate structure of the technology. In the article the attention is focused on the description of the educational potential of telecommunications projects as an effective means of Patriotic education of pupils of the senior classes is given; practical experience of pedagogical workers of various specialties on the use of ICT in teaching school subjects and in educational process; provides informational resources on the Internet that you can use in the design and implementation of the model of Patriotic directional information educational space. As a result, the author highlighted the variety of situations of communication that are created in a virtual information environment that provides the opportunity for each user to maximize and develop their personal qualities.

Key words: Internet projects, telecommunication projects, Patriotic education, telecommunication technologies.